

'Oh nee! Een rebel in de zorg'

Beginnen moet ik met een bekentenis. Sinds haar proefschrift over rebellerende verpleegkundigen ben ik een stille bewonderaar van Eline de Kok en een luide profeet voor meer rebellerend gedrag in de zorg, en in het bijzonder de verpleegkunde. Niet geheel onlogisch dus dat ik hoge verwachtingen had van Oh nee! Een Rebel in de zorg!, het boekje dat Eline samen schreef met Simone van Neerven over haar proefschrift en dat verscheen in hun eigen beheer in 2025.

Het is letterlijk en figuurlijk een fijn boekje. Het thema daagt uit, het is toegankelijk geschreven en het telt 64 pagina's. Het schrikt niet af en dat is goed. Met dit boekje gaan Eline en Simone een stap verder dan de meeste onderzoekers. Veel onderzoekers populariseren hun onderzoek immers niet, waardoor het door de collega's op de werkvloer vaak gemist wordt. Ik ben bijgevolg een groot voorstander van initiatieven als dit, waarbij een toegankelijke brug geslagen wordt tussen theorie en praktijk. We hebben dit in de Verpleegkunde meer nodig.

Het boekje staat bol van herkenbare voorbeelden, inspirerende verpleegkundigen en praktische oefeningen. Daardoor is het onmiddellijk zeer bruikbaar en toepasbaar om binnen systemen zelf aan de slag te gaan als rebel of om rebellerend gedrag te stimuleren. Het is dus zowel voor de leidinggevende als de rebel zelf nuttig. Op basis van de achterflap zou je het eerste vermoeden, op basis van de oefeningen het laatste. Er wordt wat theorie voorzien, maar dit blijft beperkt, je hebt niet veel achtergrond nodig om mee te zijn met dit boekje.

De oefeningen zelf zijn to-the-point, herkenbaar en in elke zorgsetting bruikbaar. Het toont zo perfect aan dat rebellerend gedrag overal kan, mag en – ik durf te dromen – moet! Door de oefeningen te maken, krijg je een spiegel voorgeschoteld. Je stelt jezelf na een tijdje spontaan de vragen: hoe rebels ben ik nu eigenlijk? En: wat kan ik nog meer doen om de zorg te verbeteren? Het is aansprekend, de spreekwoordelijke duw in de rug die sommigen onder ons nodig hebben.

Door het ontbreken van bronnen, met uitzondering van Eline haar eigen papers, is het boek echter schaars qua onderbouwing. Misschien bestaan deze bronnen niet – het onderzoek van Eline is op zijn minst vernieuwend te noemen – of oordeelden de auteurs dat deze voor teveel ballast zouden zorgen. Hierdoor loopt het boek het risico om het eigen narratief te ondergraven, en dus de boodschap die het wil brengen. Reeds op pagina 4 vermelden de auteurs immers dat rebellen het vermogen hebben om evidence-based kennis te verkrijgen en te delen.

Het is dan ook spijtig dat er nergens verwezen wordt naar bijkomende, inspirerende literatuur, bijvoorbeeld van buiten onze eigen beroepsgroep. Om systemen te begrijpen, en te veranderen, heb je die achtergrond nodig. Dat ontbreekt mijns inziens.

Met dit boekje doet Eline iets baanbrekends, en is het een voorbeeld voor de toekomst. Eline durft als een van de eersten de sprong in het ongewisse te wagen. Dat is rebels en moeten we koesteren. Ik kijk uit naar het vervolg... en een inspirerende leeslijst op het einde van dat vervolg.

AUTEUR(S)

Simon Malfait

is Diensthoofd Verpleegkundig Expertisecentrum,
Universitair Ziekenhuis Gent en Klinisch professor,
Universiteit Gent, België.

Printdatum
1 maart 2026

E-pubdatum
5 maart 2026

ISSN print
0920-3273

ISSN online
2468-2225